

השתמעויות חינוכיות ולא בכדי כינס אוסף מאמרים בסוגיות של חינוך. כיוון ועניין היו לו במציאות של ההווה, הוא עמד גם על כך כי הסבת ההלכה על המציאות כמות שהיא נדרשת לתוכו של האדם הממשי וכוח השכל שבו. משל כאילו אמרנו שאין עיצוב מציאות מתוך הכתוב אלא דרך המחשבה של אנשים ממשיים החיים כאן ועכשיו בתוך המציאות שאליה מסווג העיצוב

הנורמטיבי. אפשר להזכיר בהקשר זה דברים שאמרם רבנו בחיי אבן פקודה בהקדמה ל"חובת הלבבות". בהקדמה זו מבחין רבנו בחיי בין שלושה שערים שפתחם הבורא לדעת תורתו ודתו. שער אחד הוא השכל הניצל מכל פגע; השער השני הוא התורה הנתונה למשה, והשער השלישי הוא הקבלות שקיבלנו מקדמונינו. נמצא שבקשת העיצוב של המציאות על-ידי ההלכה נדרשת לשלושה

רכיבים, שמהם האחד הוא כתיבו של האדם ואילו השניים קשורים ליהדות בניסוחה ובדורותיה.

אורבך, בדרכו שלו ומתוך ראיית המעמד התוכני של החלכה והבחנה במהותה הבסיסית ובהמשכה, הלך בדרך זו. הקטעים מחיבורו מעידים על כך, והם בחינת קטע המלמד על המסכת.

ביום ל' באב תשנ"א (10.8.1991) הלך לעולמו חבר האקדמיה, פרופ' יעקב פולוצקי ז"ל.

את הדברים האלה אמר פרופ' פולוצקי בראיון שערך עמו מר שלמה סנה בט' בחשוון תש"ן (7.11.1989) מטעם המפעל לתיעוד אישי האקדמיה המשותף לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ולמכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים. אנו מודים לגב' אסתר גולדנברג על הבאת החומר לדפוס. המלים והמשפטים בראיון – בדרך כלל קצרים מאוד – הובאו כמעט במדויק. שברי פסוקים וקטעי קטעים מפורזים אוחדו למשפטים שלמים ברוח סגנון המשיב.

פרופ' יעקב פולוצקי

שם משפחתי מעיד על מוצא מהעיר פולוצק, אבל הוריי נולדו בחצי-האי קרים. אבי בקרץ ואמי בסמפרומל. בשנת הולדתי, 1905, הייתה המהפכה הראשונה ברוסיה והוריי החליטו שלא להיפגע במונרומים. לכן המשיך אבי את לימוד הכימיה בביה"ס הטכני הגבוה בציריך. באותה "הזדמנות" נולדתי בציריך. מלבד זאת אין לי כל קשר לשוויץ. כשהייתי בן חצי שנה חזרו הוריי לרוסיה, וכך בכל זאת ביליתי שנתיים בקרים. אחר-כך קיבל אבי משרה בקולסרוה שבגרמניה ושם חייו מ-1907 ועד 1911. את רוב נעוריי וניל הלימודים שלי עשיתי בגרמניה.

אבי היה אנטי-דתי ואמי שמרה קצת מנהגי הניס ומאכלים יהודיים. לאמי הייתה נטייה לשפות וממנה ירשתי נטייה זו. אני חושב שהייתה מורה מדויקת לשפות ויודע שאמילו קיבלה מדליית זהב על ידיעת הסלאבית הכנסייתית. היא רצתה שנרע (אחותי ואני) רוסית, ואכן יש בספרייתי ספרים רבים ברוסית. בתחומי – ידיעת הספרות המדעית ברוסית מועילה. סטלין היה אחד ממטפחי הנהגת הכתיב הלטיני לשפות המזרחיות של עמי רוסיה, גם לטורית החדשה שבני נסטוריאנים וכלדאים יוצאי פרס אשר לפני המלחמה היגרו לרוסיה והתיישבו בטרנס-קוקוזיה. ברוסית הם נקראו "אייסור" (אשורים). התעניינותי בספרים שלהם, שהופיעו בכתב לטיני, ובכלל הבלשנות פרוחה אז. זו הייתה תקופת המאירוס. ניקולאי מאר – ממוצא מעורב גרמני-סקוטי – היה מלומד רציני בתחום הארמנית והגרמנית. גם ערבית ידע היטב אח"כ פיתח תאוריות פראיות. בתעודת הברות שלי, ברובריקה שבה כתבו מה

התכוון התלמיד הנוצר לעשות, כתבו שאני עתיד להיות אניסטולוג. ב-1911 עברנו לברלין, כי אבי הכימאי קיבל שם עבודה בתעשייה, ובה גם עסק עד מותו. שלוש שנים למדתי בגמינדה שולה ומשם, לראבוני, עברתי לריאל גימנוזיום. שם למדו לטינית, וזה המקצוע היחיד שעניין אותי. שנאתי מתמטיקה ומדעים מדויקים, ובהיסטוריה התעניינתי רק באספקטים האנקדוטיים.

קראתי הרבה ספרות. בניתוח שירים לא הצטיינתי ותרגילים שקיבלנו חורש להכנתם כתבתי ברגע האחרון. בשנתיים האחרונות למדתי בגימנסיה קלסית ובה לימדו גם יוונית. צרפתית הייתה לשון-חובה, וכן הייתה בחירה בין אנגלית לעברית – רק עברית מקראית – מפני שהגימנסיה הכינה גם לתאולוגיה. הואיל וכבר למדתי אנגלית במידה מספקת, בחרתי בעברית וכן קיבלתי עוד ציון "טוב מאד". ידיעתי הראשונה בעברית היא לא מהבית אלא מספר קדוק של תאולוג גרמני, אמנם ממוצא יהודי, גיאורג בר (Beer), ספר לא-רע כלל. המורה ליוונית היה טוב, אך כנראה, היהודי שבי דחה אותו. בעל-פה ניצל כל הזדמנות להכשיל אותי, אך בעבודות בכתב קיבלתי את הציון הטוב ביותר. הוריי בחרו לי מורה ל"הכנה" לבר-מצווה, שמו היה ורבה והוא בא מפלשתינה. הוא לימד אותי את הברכות העיקריות ואת הפרשה, אך לא את הטעמים, ובאותם השיעורים גם לימד אותי קצת עברית חדשה לפי הספר "שפתנו" שהוציאה ההסתדרות הציונית בגרמניה, וכן את הכתב, שאינני אוהב עד היום. בעיני יפה בהרבה כתב רש"י מזרחי, שבו כותבים העידקים והכרדים.

באותו הזמן (הייתי בן 13) התחלתי ללמוד מצרית. היה לי ספר על ההיסטוריה של רומא,

עם תמונות – מקצתן אותנטיות, מקצתן דמיוניות. תמונה כן-אותנטית הייתה של קליאופטריה בלבוש אלה מצרית, איזיס, ולידה השם קליאופטרה בהיירוגליפים. למחרת הלכתי לבית הנכות המצרי, ולמזלי מצאתי בו ספר טוב מאד, אחד מסדרת ספרונים כתובים בידי גדולי המומחים. זה היה ספר על ההיירוגליפים מאת אחד הנרולים, אדולף ארמן, שהיה אז פרופסור בברלין. את הספר בלעתי. אחר-כך התחלתי להתעניין בספרות עברית (נתנו לי את ביאליק, זה לא מצא אז חן בעיניי) ובלשון המשנה – פרקי אבות וכו' – ובה כן התעניינתי. השתתפתי בקורס על הושע שנתן אחד הרבנים הטובים בברלין. בספריית הקהילה היהודית בברלין – ספרייה טובה מאוד – קראתי הרבה. לקראת תעודת הברות שלי שוחררתי מבחינה בעל-פה, והמנהל הסביר לי: "ברור לנו שלבחון אותך ביוונית ובלטינית אין צורך, לבחון אותך במתמטיקה ובפיסיקה לא כדאי. תמורת זאת הייתי צריך להרצות הרצאה מדעית בנושא אניסטולוגי."

בתחילה מניתי לאוניברסיטה בברלין, למחלקה לאניסטולוגיה ולשפות שמיות וקצת אפריקניסטיקה. סורית כבר ידעתי די טוב, וערבית – כדי להיכנס לסמסטור השני. בעיקר למדתי אניסטולוגיה. המורה שלי היה קורט זיתה, תלמידו המצטיין של ארמן, מחבר הספרון שמשנו למדתי את יסודות ההיירוגליפים, והוא השפיע עלי השפעה מכרעת. אניסטולוגיה בשום מקום איננה מקצוע המוני, ובכל זאת היו אז בברלין חצי תריסר תלמידים. כעבור שנה עברתי לאוניברסיטת גטינגן, שעליה תמיד חלמתי.

זיתה היה קורס פרופסור בנינגן וחשבתי שבנטינגן אלמד אניסטולוגיה מפיו, שפות

סמיכת אצל ליכטנשטיין, שגם הוא לימד שם, וכך אלמד אצל א' ראלפס. חמיר התייחסתי בחיבה אל תרגום השבעים וללשוני המירית, ובכלל ליוניקה המאוחרת של הברית החדשה. בניסיון זה מרכז לחקר הרעם השבעים עליו היה מסרה ראלפס (הלסיני של פאול דה לנד), פרוף' לתאולוגיה שלמד גם עברית לסתחילת בכל יום מ-7 עד 8 בבוקר. הוא ריח מפניו על איסוף סמכי הד והסבה מהירה מדעית, ואלפס הצטיין לא רק בעברית ובסורית אלא גם בקופטית.

ארמון יצא לפגישה בדיק לפני הגעות שלי, ליחשו ברלין חסון, למכון, ויחה מנגמבן. ככל זאת החלטה לעבוד לניסיון חמוזח לאנטיסולוגיה כח לא היה לפי לבי, אבל קיבלתי משהו אצל ראלפס: עובד עני במטל תרגום השבעים. תפקידי העיקרי היה להשיג כתבי-יד ולעשות קולציות, וכך באתי בסגל מתמיד עם יוניקה וכתבי-יד יוניים, למדתי אצלו גם פילואונוריה. בניסיון נשארתי עד 1930, ובה גם סכנתי את הדוקטורט שלי, על כתובות של תקופה טיטוסה בדיקטטורה ה-11, ראשית חסמלכה התולונה בתקופה הקלסית. לפי שיפוטאי חיוס עבודת הדוקטור שלי מעידה על ידיעה נצריח יבולגות במסקסים, אך עדיין אין זה מחקר, אני מודיע את ראלפס מבחינה מדעית, גם מבחינה אישית חיה בסדר, אך לא היינו ידידים, מארק ליכטנשטיין היה יחודי פלני - "שישנה בחר" - ונרבים אחרים המיד את החו. הוא חיבל את דיבורו במלס, גם נסריות, מיריש (שמה שהייתי רחוק מנחה סאור). בסוף הדיסטורציה שלו כתוב: "אני שייך לאמונה החדשה", ואילו בדיסטורציה של אויגן מיטונך כתוב: "אני שייך לאמונה הישנה", הוא אף היה שאמר מצוות ליכטנשטיין ליבד אותי מאי אותו, ושא נטור לפני רדיפות הנאצים.

בראשית לימדתי האוניברסיטאים הצטרפתי אל הסטודנטים הציוניים בברלין, לאמרתם "חוזרים", אך עובתי כעסור חצי שנה ועד 1930 עסקתי רק בלימודים, ובפוליטיקה לא עסקתי מעולם. תמיד הייתה לי נטייה לתולדות דת, עסקתי במסכתאיים. השתתפתי בפעוריו של פירדריך אנדראס שהיה פרופסור מפורסם לשפה אינדיה. הפרסית לא משכה את לבי כל כך, חייתי מירח עם אחד סטלמירי, טו, אדאס חנוג, שהתמחה במסכתאיים, אחד-כן התחתן עם אחותי. הוא עבר על חומר מנביאי בספות אינדיה. בתקופת היסור היגר ללונדון, שימש בד מחפסו, ואח"כ עבר ללמד במינל, ובה נפטר. במקולסה לתאולוגיה שבאוניברסיטת ברלין היה פרופסור לנולחית חנסית, שטייט, והוא עסק בקופסית ובגוסטיאיים, היה לי חוש ריח נללות כתבי-יד יוצאים מן הכלל, קדרמים בתארינם או חשבים מניכנס, גם אם היו

מכוף המאה ה-19, גולת הבריות היתה קבוצת כתבי-יד שסעא במצרים בשנות ה-30: דיבורים מנביאים מקוויים מן המאה החמישית, לכל המאוחר, כתובים בקופסית, שומחה סטודיאן בברלין טיפל בהם כבפפירוסים ועשה אותם קריאים, ובסקסטים עצמם טיפנתי אני, כי שמדט כד היה מטיג, לשם כך הודתי לברלין. אולי זו היתה עבודתו האחרת המעמיקה הראשונה שלי. בתקופת העבודה הזאת כתבתי את הערך "מנביאים" ל- Pauly-Wissowa Real Encyclopaedie (האנציקלופדיה הגרמנית) לפילולוגיה קלסית, חיוס אינו מחשיב את זה במיוחד. קיבלתי חסלים בסדר עובד זמני, בלי כל מנוח, חלקו מאקסרטימה הפרוסית וחלקו סאגיפטולוג אנגלי ירוק, הרביט תמסון.

כשעברתי את ניומיה עזבתי גם את המנביאים, מפני שזינרונתי האישיים שהתקופה האחרונה לא היו נעימים. בתקופת עליית הנאצים לא נעזרתי, לא חזקתי, אבל חיו כל מיני חששות קטנות. קודם כול הורחז את פלכו של אבי למחצה ועוד רבים שאינני רוצה לפרט. משפחתי לא הייתה ציונית במיוחד, באותו ירו מסקוה שללית לגסר שליחודים אין מקום בגרמניה החלודתי או עם יחזון לה, שחיה מומחה לעולמו הרוחני של פילון. הוא בא לאוניברסיטה העברית ב-1933 וקיבל מינוי של מוסחה ללטינית (אח לא היה מסקצוע שלו מעיקרון). לוי חששע עלי להתעניין בסניר בירושלים, יבונע למצב באוניברסיטה, "אס בריכס בן אנטיסולוגיה", אמר "אל תראג", את גרשם שלום הכרתי בראשית שנת העשרים. ידי שלי מן היראל נימנים, אחד חמסטים שעסקו בעברית, לקח אותי אליו. שלום - אישיות מרשימת, הוא זיבר כמה שעות, גם רברים שלא חסאיון ושם ביחודתי. לבריו על הצדך ללמד עברית - חסכמתי. לוי ושלום הלכו את הקרקע, והוזמנתי להיות מדוין (הדגה הנסוכה). הע לי חסישה-שישח תלמידים. רובם לא חסמירו, יעקוב טלמאן היה אחד הראשונים והוא התמיה, סיום לכתיבים למדה, וסא התמחה במקצוע. בשנתנו ארצו קיבל את פני אחי-אמי, שמעק דוד, מורה בבתי"ס לבוח של זאנודי במתח הקווח, יאת הישים הראשונים בוליות אגלה. הייתי ציונ מתורגא יחדו טענתי ברנע, אני שייך לעם שלשונו עברית, וסרכ חלאומית שלנו הוא חסמה (יש לי סימפסיה מסימלת לנועיות). הכרתי כאן את נייטיין, בבט קצת אכזב מיתי. החירודתי עם מאד בראפסן, שלא היה שייך לסגל האקדמי ועבר בקתקורציה לשעון השירה העברית, הוא היה אז היחיד שחמלתי לשוחח אתו על ענייני מוח שחיו קרובים ללכו. במלחמת השחרור היינו יחד בצבא אח"כ הוא עזב את חצוק, כי גויטיין שנא איתי, בארה"ב הייתה לו משרה קטנה.

חמוסנעאל שלו היה גדול. אבתי ללמד, יש בי רכונה של מלמד ואני ביחלט מבגר את המקצועי הה.

בשנתיים הראשונות בירושלים, במעין תקופת מעבר, עסקתי באמנות של קופסטים, במגה, ככלאבים, בלשנות "מסתודות" עם כל רבה בשנת 1936 עניתי לבלשנות סהודה. אני מתעדיך בנושאים רבים, אך אני לי ריך לעשות בהם מחקר. היסטוריה פוליטית, תולדות התרבות, הסכונים והדת; ספרות אמנות (לא מרפסית) - זאת ירשתי מסיי ברלין, שהיה פילולוג סחור, כד להסלים את החסוי למסרה קיבלתי עלי גם הוראת בלשנות חסית. לימדתי סורית, חסמונה עלי. אריה מאייר, לא ראה זאת כעין יפה, כי שמד את הוראת הסודית לאמנועם שלי, אך עשיתי מה שיצאתי, בעבור זמן רמזין אותי גויטיין ללמד חריבר ערבו ולימדתי גם טקסטים מודוניים ווקא. אחד התלמידים היה זחוק נבו, שבדאי יודע ערכים טוב מנו, נמשכתי אל חס, ראשית ההתעניינות הייתה על-ידי הסילפ של גזעס. במחירה שהייתה בירי היו מלים חכשיות כאלף-כית ריבסי, עלה ברעמי שירושלים הוא לא בדיק חמקום האידיאלי לאמסולוגיה, אך איפה - מלבר בהכש עצמון - מקום טוב ללמד חכשית אם לא נאן הג' חייססון, בעלת רבית שלי בדחוב החכשום, הייתה ירודית מאוד. ביקשתי ממנה שתבקש מהקחאס של חקונסוליה חכשית למצוא גויר חכשי שלמד אותו חכשית עתיקה, וכך היה. בעבור חצי-שנה אמר לי הנזיר שהדבר יאסיתי וחמכנין באסת הוא אסודית. למדתי אסודית וגם לימדתי אסודית באסת מלנימט יתה, זאלע קעליק היא חלמית חסבהקת באסחרית, תלמיד דעין גולדנברג הוא הבראיסט פסימטיסט, אסודית שפה זאלפת לאוד מבחינה בלשנית, לימודה תיחב את האומק והועיל לי גם במחקרי בתחום קופסית ובכן, את התחלת חסדק המרעי חרצני שלי אני קובע באודיה הירושלמית של 1936, את האפירות חחתי בצר. אלו חיו לי ששעשוקים זמנים. חסרה לאסודית הביא אלי דוכו של דיאלקט נידח (הרובי היה משרת של יחזח מלואא מלכותי מסש), הוא תרגם כשבילי משפטיים אסחרית לאחת דיאלקט: עונח, הגורס, החיים מדורם לארס אבכה, איחבים לעכד יש לחם שם סוב. אותו בחור נשאר נאמן לי כמה שנים, שילמתי לו לירה לחודש.

בקיץ 36 היו כל ידירי בחויל והיה לי זמן לעבוד. בסופי עלה רצית בתחום הדקדוק הקופסי, וחוא צמר הקיקף את חסציות כולה, ובפעם, אז עיקר עיסוקי עד היום.

בפעם הראשונה יצאתי לחוץ לארץ ב-51, ב-36 רחשתי. ב-38 נולד לי בן, אחר-כך חיווח מלדיה, לא יכולתי לצאת קרם לכו. ב-51 נסעתי לאנגליה, ב-52 לימדתי בעיקר

— יי חקיעה הראשונה שהייתי פרופסור אורח בחי"ל, מאז לימדתי גם בפולברטס שברוז (1960-1968), בקופנהגן (1968-1970) ובייל (1970-1985) ובה נדתי שתיים-עשרה הרצאות וקיבלתי תואר דוקטור.

במלחמת השחרור חייתי במחלקה של המווינק שנקראה "שפך", ועסקתי הרבה בשכיחה קודים בערבית ובאנגלית. אחבתי זאת, אולי כי קודם אהבתי לפתור תשבצים (אח"כ זנחתי זאת). בערבים חייתי מיו לעבודתי. לימדתי על בימי המלחמה, נשתייחתי האתיטיסיה לנווה.

דין טעם במערה האיקדוה, סלבד איגרות בר-רכבא, גם ארכיון משפחתי של גב' בתה, מקצתן בארמית ובכנענית, אך את

היוונות שבהן מסר ליסופלי, אינני יודע למה. לא הייתי חוקר יוונית ולא פפירולוג, חייתה לי הדאשה של חובבנות, אך את העיקר בהן מצאתי נוסחאות לא ידועות, מעין כתובה. עכשיו עובד על דחומר הזה בפירולוג מקצועי באח"ב.

עם קום חמונה רבו התלמידים, מ-1954 חייתי ארבע שנים דיקן. אין לי נטייה לארכיוניסטרעיה. מזו קייב אותי, בשנים שהייתי דיקן רעיסה סרטונוני היא באמת "בלנק". קיבלתי את תפקיד הדיקן בכוננות טובות, אבל הסגור והמנסטיות הפגיעו, כמובן. לפני קום חמונה היו התנאים החוטריים גרועים מאוד, החל במשכורת ולד ברבישת ספרים למחלקות אחר-כך הייתה צמיחה. מאז ועד ל"ברוך" שקרה אצלנו בשנים האחרונות חיה המעב טוב ללא השואה עז

המצב שהיה לפני קום חמונה. אחרי הפרישה ליסיתי בביתי עוד בעשר שנים קופסית, אמהויות, ארמית חדשה וטוריקות מהטועור בטוריקות הנמתי יתיר סכיל, וכמוני ופולטיריס. השיעור האחרון שנמתי חיח כלשון הכיודית, והי שנים-עשר תלמיים שבאו בכייעות ללמוד בביתי. ליסיתי עד שאישתי הלמודיה, חשיעוויס האלה חסרים לי.

ב-1985 יצא באח"ב ספרי על יסדות החנוני חקופטי, כתוב בגרמנית, כי רק בה אני מסיל לחתבא כדיקנות עם האנגלית שלי לא רעה.

המעבד נורר לדור לעולם אתו חלק. אינני רואה זרקא את הצד השלילי, אני רי בקי בחולות המרע ויודע שיש לחניה לרוויו: תבאים להחליט.

ערבי עיון במלאת שנה לזכרו של פרופ' יהושע פראוור נערכו מטעם האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, יד יצחק בן-צבי והאוניברסיטה העברית בירושלים באפריל 1991.

דברים לזכרו של יהושע פראוור פרופ' יהושע אריאל

מודי ודכותי, חייב אני להתייחס שנגעתי תוך כדי היסטוריה של ראש החוג להיסטוריה לשאת דברים לזכרו של הברוך, יהושע פראוור, בפתוח ערבי העיון במלאת שנה לטקירתו. זאת משום שישנו שובבים הם אלה שבקיימים יותר ברובי התחומים שבהם הוא פעל ושעליהם הסביע את חוסמו. והרי פריבר באישיות רבת פעלים בלתי נדילה: היסטוריון, מורה ומחנך של דורות של פלימלים; אדריכל של דפוס; הוראה אקדמית ומניח יסודות למוסדות להשכלה ברחבי הארץ; יוזם מפעלי מחקר והשכלה, חוקר תולדות ארץ-ישראל, המשחזר ומשקם פיסית פוקים ושכחים בעברת, ואיש ציבור שהחליע את יותמו על רפטי החינוך ההוראה ממוזנת ישראל.

בציבוריות הישראלית תחושה זאת עסדה בנינו כלס להיקרה הבלתי דמילה שניתנה לו על הצטיינות תרומתו בכל תחום כו תחומים הדבים שבהם פעל.

עלייתו האקדמית חיטה ספרו: פרופסור בלל ארבעים, נבחר לתבר האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים בשנות הארבעים לודי, והיה חיון פרס ישראל למדעי-הרוח בשנת 1989. מלמ"י מכיר זת חתבסס במורה רבה על חומרכה חכמלאומית הבלתי נדילה שבת זכח להיסטוריון החל בשנות החמישים עם חוילת פרסים סרקיוו בפיונות המדעית רבולאומיות, פרסומו שיר במורה נכרות את הידע והתפיסה על חקופת מסעי הצלב וכמיומד את חירי, הדימוי והתפיסה של תולדות החברו הצלבנות בארץ-ישראל ועל הממלכה הלטינית של ירושלים בסאותים שנות קיומה.

אולם מרכזיות מקמדו של פראוור בחיסטוריון והשפעתו מדבה על המחקר והחיראה חיסטורית בישראל מעלה שאלה שאולי סרכ נשאלה, אף כי היא טובקשת, והשונות עשייה לחאיר באוד יודע את יצירתו חיסטורית של פראוור: כיצד קרה שתחום המחקר שבו מדו חושע פראוור להתמחות - תקופת מסעי הצלב ויולדות הממלכה הלטינית של ירושלים - הפך לחיות ציר שבו נקשרו כחור היסטוריה חכלית המדיאבלית עם תולדות ארץ-ישראל, ונקלטו בתודעה החיסטורית הישראלית כפרק של תולדות ארץ-ישראל? לכאורה, בלריה חתשובה ונמצאה על פני חשטת, כי הרי טאז חרובן הבית חשמי עד לקבלת המוראס הבריטי.

חקופת מסעי הצלב והממלכה הלטינית של ירושלים היא חקופה היחידה שבה ארץ-ישראל הודה לכשה זלוח עצמית והפסה להיות מקוד רב חשיבות בתודעתה שלי כמקוד של החיסטוריה העולמית וכאוף קרישת, אומנם עברית, שאליה נבבילים כל חוטי החיסטוריה של חתקופה, וממנה חוודים וסעותלבים האירועים בממכות הגדולות של חיסטוריה האירופית והעולמית.

ואמנם זאת היתה הפרספקטיבה של פרופ' ריכוד קבל, מדו ורבו של יחושע פראוור, כאשר יעק לו לבחור בעיר צור העלביה לנושא לעבודה-חומר, ובאשר עידו אותו לכחור בממלכת ירושלים הצלבנית כנישא לדוקטורט שלו. חסיות ירושליםית כוססכח מספרות על שלוש סטוריות ירושלים שנוו כנאק קסונה, וסאוד לחתמקר לליסרדי החיסטוריה בשנות השלושים. נאמר עליהם שהחליטו לחלק ניחום את חקר ממלכת החיסטוריה על שלוש תקופותיה: אלמכורד פוקס כחר כחיסטוריה העתיקה, יהושע פראוור חקע יתר בתולדות ימי-הביניים, ויקלב טלפן טען לשליטה על החיסטוריה חחדשה. ואמנם כך קרה, אולם עבדו שלושתם ועכוד כל אלה טבאו בעקבותיהם נשארה בתקופה השאלה כיצד לגשי בין תחום חתענינותם, שהוגרו בחיסטוריה 'מלית', לבין תולדות עם ישראל והמפעל חציוני החול' ופחמטש בארץ-ישראל ובמדינת ישראל, אשר מחוים את הפוקר הטבעי להתייחסות החיסטורית של חציבור בישראל וקהל חסותוסים שלו.

כלל אלה יצק יהושע פראוור דפוסים חרשים. ריבוי תחומי פעילותו אינו מראה על פיאור חתתענינות, אלא יש בו מן הקוהורטיות של אישיות עדינת ופעילה, מוסרכת בנישורות, חכמה, שקדנית ופעלה יכולת בלתי נדילה להבין ולטנה בעיות ומסכים, להנרד ולטח אותם הן בתחום העיוני והמחקרי והן בתחום העשייה.

חדף לוחיה, לעשייה ולשליטה במסורה, חחה אשר תהיה, חיה דומינוטי באישיותו, בשנים האחרונות ניתן היה להניש שדחף זה יצר מקין חרדה מן לא תלנות לו האפשרות לקיים את נוסחאותו המעלתנית